

W budżecie Funduszu Wspierania
Nauki uczelnie mają jeszcze do
dyspozycji 2,5 mln zł

str. 4

Kolej Metropolitalna
to nasz cel

str. 8

Co warto / trzeba wiedzieć
podróżując po GZM komunikacją
publiczną

str. 14

W METROPOLII

MAGAZYN INFORMACYJNY GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII

NR 8 GRUDZIEŃ 2021/STYCZEŃ 2022

ISSN 2719-6224

METROPOLITALNA WIGILIA DLA SAMOTNYCH JUŻ PO RAZ TRZECI Z GZM

Rynek w Katowicach.
Fot. Krzysztof Malinowski

GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKA METROPOLIA OD LAT WSPÓŁPRACUJE Z FUNDACJĄ WOLNE MIEJSCE, WŁĄCZAJĄC SIĘ W PRZYGOTOWANIA WIELKANOCNYCH ŚNIADAŃ I WIGILIJNYCH KOLACJI. PRZED NAMI KOLEJNA METROPOLITALNA WIGILIA DLA SAMOTNYCH, PODCZAS KTÓREJ ŚWIĄTECZNE POSIŁKI WRAZ Z UPOMINKAMI TRAFIĄ DO SAMOTNYCH MIESZKAŃCÓW METROPOLII I NIE TYLKO.

Fundacja Wolne Miejsce od prawie 20 lat prowadzi działalność mającą na celu pomoc osobom samotnym, szczególnie w okresie świątecznym, kiedy samotność może wyjątkowo doskwierać. W tym roku, podobnie jak w roku 2020, świąteczne pakiety – posiłki i drobne prezenty – dostarczane będą bezpośrednio do mieszkań osób samotnych i potrzebujących.

7 dni będzie trwało wielkie, świąteczne gotowanie, do którego Fundacja zaprasza uczestników programu MasterChef Polska. Mamy więc pewność, że wigilijne dania, które dotrą do potrzebujących, będą wyjątkowo smaczne.

24 grudnia wolontariusze Fundacji Wolne Miejsce dostarczą świąteczne posiłki i upominki do 6. tysięcy samotnych mieszkańców Metropolii, a w sumie aż do ok. 20. tysięcy osób w całej Polsce.

Do 20 grudnia działa specjalna infolinia, pod którą można zgłaszać potrzebujące pomocy osoby.

To gigantyczne przedsięwzięcie nie powiodłoby się bez darów materialnych – pieniędzy, produktów spożywczych, sprzętów do gotowania i wielu, wielu innych rzeczy, ale także bez ofiarowania czasu, wysiłku i bezinteresownej pomocy tysięcy ludzi w to zaangażowanych. Ponad 3 tysiące wolontariuszy pracuje bez ustanku na wiele dni przed Wigilią i będzie pracować jeszcze długo po zakończeniu wigilijnej kolacji. Cały czas można się zgłaszać do pracy w kuchni, do sprzątania lub do rozwożenia świątecznych paczek.

Jeśli jesteście zainteresowani takim włączeniem się w tegoroczną Metropolitalną Wigilię dla Samotnych, zajrzyjcie na <https://www.facebook.com/wolnemiejsce/>

Miasta Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, które współpracują z Fundacją Wolne Miejsce podczas przygotowań do Metropolitalnej Wigilii dla Samotnych: Katowice, Chorzów, Będzin, Bytom, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice, Tychy, Wojkowice.

Urszula Żbikowska

Departament Marki i Komunikacji
Marketingowej

Szanowni Państwo, Drogie Mieszkanki i Drodzy Mieszkańcy Metropolii,

nadchodzący czas, niezależnie od tego, z jakiej tradycji się wywodzimy, sprzyja odpoczynkowi od codziennego pędu zdarzeń, skłania także do refleksji i spojrzenia wstecz na mijający rok, zanim zaczniemy planować ten nadchodzący.

Podobnie jest w życiu instytucji, jaką jest Urząd Metropolitalny. Dokonujemy podsumowań, sprawdzamy, które z wprowadzonych przez nas rozwiązań przyniosły zamierzony skutek – wpłynęły pozytywnie na szeroko rozumiany komfort życia mieszkańców.

Okazuje się, że był to dla Metropolii rok obfitujący w dobre posunięcia komunikacyjne. Przede wszystkim udało nam się usprawnić codzienne podróże. Dzięki uruchomieniu linii metropolitalnych – pierwszych z 31. połączeń, zwanych popularnie eM-kami – możemy przemieszczać się nieco sprawniej i szybciej. Kolejną innowacją jest aplikacja M2GOinfo, która pozwala precyzyjnie zaplanować jazdę – wyszukać potrzebne połączenia, sprawdzić rzeczywistą godzinę odjazdu pojazdów z przystanku oraz śledzić ich lokalizację. Pozostając w temacie transportu, niewątpliwym ułatwieniem dla tych spośród Państwa, Mieszkańców Metropolii, którzy korzystają z różnych środków komunikacji, jest wspólny bilet na autobus, tramwaj, trolejbus i pociąg. I wreszcie, w tym roku także, dzięki dopłatom z budżetu Metropolii, udało się uruchomić nowe, wyczekiwane połączenia kolejowe. Mamy nadzieję, że działania te w znacznej mierze poprawią komfort Państwa codziennych podróży.

Dla społecznego i gospodarczego rozwoju niezwykle ważne jest dbanie o potencjał edukacyjny i naukowy Metropolii. Stąd nasze projekty – takie jak działający już od dwóch lat Metropolitalny Fundusz Wspierania Nauki czy ogłoszony w tym roku po raz pierwszy, konkurs na najlepsze prace dyplomowe – licencjackie, inżynierskie, magisterskie – dla studentów z obszaru GZM. Chcemy, poprzez takie inicjatywy, wzmacniać pozycję naszych uczelni i zachęcać młodych ludzi do wiązania z Metropolią swojej przyszłości naukowej i zawodowej.

Przed nami szczególny czas – Święta Bożego Narodzenia, Nowy Rok – czas radości i zabawy. Nasze miasta i miasteczka są już pięknie udekorowane, na placach i rynkach stoją strojne choinki, w wielu miejscach odbywają się bożonarodzeniowe jarmarki, wszędzie słychać dźwięki świątecznej muzyki.

Życzymy Wam, Drogie Mieszkanki i Drodzy Mieszkańcy Metropolii, by ta świąteczna, radosna aura zagościła także w Waszych domach i rodzinach, by napętniła Was pogodą ducha i pozwoliła z optymizmem snuć plany na nadchodzący rok.

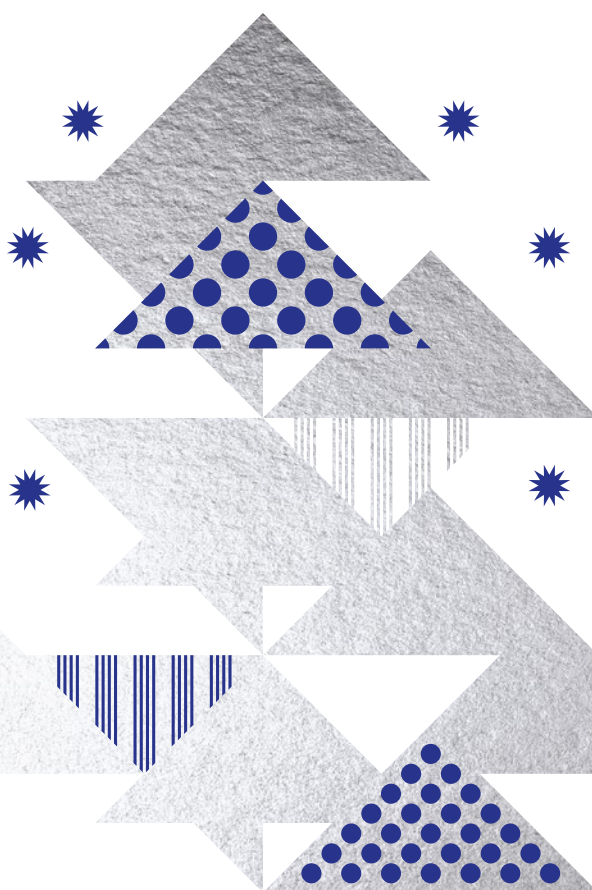
Radosnych Świąt Bożego Narodzenia i Szczęśliwego Nowego Roku!

Kazimierz Karolczak

Przewodniczący Zarządu
Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii

Adam Neumann

Przewodniczący Zgromadzenia
Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii

Metropolia^{GZM}

Więcej na www.metropoliagzm.pl

Wydawca

Urząd Metropolitalny
Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii
ul. Barbary 21A, 40-053 Katowice
e-mail: redakcja@metropoliagzm.pl
tel. 32 718 07 64

Redaktor naczelna

Martyna Starc-Jażdżyk

Korekta

Urszula Żbikowska

Produkcja

Jakub Swat

Opracowanie graficzne i skład

Parastudio

Okładka

Fot. UM Zabrze

METROPOLIA NAUKI

DZIĘKI WSPARCIU Z FUNDUSZU UCZELNIE BUDUJĄ SWOJĄ POZYCJĘ NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

dr hab. Joanna Kurowska-Pysz

prof. AWSB, Dyrektor Instytutu Studiów nad Współpracą Terytorialną i Międzyorganizacyjną, szefowa zespołu badawczego w międzynarodowym projekcie na temat bezpieczeństwa publicznego i jego wyzwania.

dr Cecilia Farfán-Méndez

jest afiliowanym pracownikiem University of California San Diego, który w rankingu szanghajskim (światowy ranking uniwersytetów) zajmuje 18 miejsce. Dr Farfán jest Kierownikiem Programów Badań nad Bezpieczeństwem w Center for U.S.-Mexican Studies (USMEX) na Uniwersytecie Kalifornijskim w San Diego. Jest również współpracownikiem naukowym w Center for Studies on Security, Intelligence and Governance (CESIG) w Instituto Tecnológico Autónomo de México (ITAM), z siedzibą w Mexico City.

Spotkanie z Henrykiem Borczykiem, wiceprzewodniczącym zarządu GZM. Fot. Witold Trólka

Ciągle tworzony i rozbudowywany przez GZM program **Metropolia Nauki** – ma wspierać rozwój naukowy i badawczy rodzimych uczelni. Projekty realizowane w ramach tego programu, to działający już od dwóch lat **Metropolitalny Fundusz Wspierania Nauki** oraz ogłoszony w tym roku po raz pierwszy, **konkurs dla studentów z obszaru GZM** na najlepsze prace dyplomowe – licencjackie, inżynierskie, magisterskie – poruszające zagadnienia rozwoju miast i obszarów metropolitalnych. W ten sposób staramy się wzmacniać pozycję uczelni i zachęcić młodych ludzi do wiązania z Metropolią swojej przyszłości naukowej i zawodowej.

Pani Profesor, świetnie wykorzystujecie środki z Metropolitalnego Funduszu Wspierania Nauki, jak widać – nie tylko na potrzeby zajęć akademickich, ale także w zakresie aktywności naukowej. Serie wykładów i konsultacji amerykańskich naukowców – dr Cecylii Farfán Méndez i dr Megan Hopkins z University of California w San Diego – rozwinęły się we wspólne projekty badawcze, dotyczące m.in. bezpieczeństwa mieszkańców Metropolii oraz edukacji międzykulturowej. Współpraca z Ambasador dr Paulą J. Dobriansky z Harvard University również nabiera rozpędu. Czy trudno polskiej, prywatnej uczelni nawiązać współpracę z naukowcami topowych światowych uniwersytetów? Jak Wam się to udaje?

Dr hab. Joanna Kurowska-Pysz: W oparciu o własne doświadczenie związane z Metropolitalnym Funduszem Wspierania Nauki mogę stwierdzić, iż w rozwijaniu współpracy z wiodącymi uczelniami światowymi na pewno bardzo pomocne są dwie kwestie.

Po pierwsze, jest to szybko rosnąca rozpoznawalność Akademii WSB na arenie międzynarodowej i dobra reputacja naszej uczelni, jako

wiarygodnego partnera w projektach, a także innych przedsięwzięciach badawczych czy edukacyjnych. W mojej ocenie dla naszych zagranicznych partnerów bez znaczenia jest fakt, czy uczelnia jest publiczna czy prywatna. Natomiast rzeczywistość uczelni prywatnej kojarzą się z szybszym procesem decyzyjnym i większą zwinnością organizacyjną, co dla wielu zagranicznych partnerów ma istotne znaczenie. Drugą kwestią jest aktywność uczelni w budowaniu relacji międzynarodowych i umiejętność przekonywania uznanych naukowców, że warto współpracować z Akademią WSB. Dynamizm i zaangażowanie pracowników Akademii, a także innowacyjność pomysłu Metropolii GZM na wspieranie nauki, zostają docenione już teraz nie tylko przez Uniwersytet Harvarda czy Uniwersytet Kalifornijski w San Diego, ale także Uniwersytet Stanforda, Uniwersytet w Oxfordzie czy University College London. To właśnie naukowcy z tych uczelni najprawdopodobniej zostaną zaproszeni przez Akademię WSB do Metropolii w roku 2022.

Jednocześnie wszystkie wymienione wyżej naukowczynie również zamierzają kontynuować

O UMIEJĘTNOŚCI PRZEKONYWANIA I POSZUKIWANIU NOWYCH MOŻLIWOŚCI WSPÓŁPRACY W ROZMOWIE Z DR HAB. JOANNA KUROWSKĄ-PYSZ, PROF. AWSB, DYREKTORKĄ INSTYTUTU STUDIÓW NAD WSPÓŁPRACĄ TERYTORIALNĄ I MIĘDZYORGANIZACYJNĄ AKADEMII WSB Z DĄBROWY GÓRNICZEJ ORAZ GOŚCIEM AKADEMII, DR CECYLIĄ FARFÁN-MÉNDEZ Z UNIVERSITY OF CALIFORNIA SAN DIEGO.

z nami współpracę w roku 2022. Pani Ambasador, dr Paula Dobriansky z Harvard University, oprócz kolejnych wykładów, poprowadzi także konsultacje metodyczne dla doktorantów i pracowników dydaktyczno-naukowych uczelni. Z kolei dr Cecylia Farfán-Méndez i dr Megan Hopkins z Uniwersytetu Kalifornijskiego uzgodniły już z nami agendy badawcze na rok 2022. Tym samym nasza współpraca obejmować będzie nie tylko wykłady, ale także wspólne badania, projekty i publikacje.

W jaki sposób udało się Akademii WSB przekonać Panią do współpracy? Jakie były jej początki?

Dr Cecilia Farfán-Méndez: Moja pierwsza rozmowa z WSB związana była z pracami nad wnioskiem grantowym dotyczącym badań regionów granicznych. Mając na uwadze umiejscowienie Ośrodka Badań Amerykańsko-Meksykańskich, w którym pracuję – w strefie granicznej amerykańsko-meksykańskiej – byliśmy dla WSB naturalnym partnerem do realizacji takiego wniosku. Kilka miesięcy później Akademia skontaktowała się ze mną ponownie w sprawie możliwości osobistej współpracy. Już po pierwszym kontakcie

W budżecie Funduszu Wspierania Nauki uczelnie działające na terenie GZM mają jeszcze do dyspozycji ok. 2,5 mln zł. Warto wiedzieć, że celem funduszu jest udzielanie dotacji (nawet do 99%) na pokrycie kosztów zaproszenia wybitnej klasy naukowców – z pierwszej 20. najlepszych uczelni na świecie – i włączenia ich w proces dydaktyczny danej szkoły wyższej.

zarówno dla moich kolegów w Polsce, jak i dla mnie stało się jasne, że jest spory potencjał w kwestii badań porównawczych, nawet jeśli na pierwszy rzut oka wydaje się, że nie ma zbyt wielu badań amerykańsko-meksykańskich i polskich, które by się na siebie nakładały.

Jakim tematom poświęcone były tegoroczne zajęcia ze studentami i doktorantami?

[CFM] Przedmiotem moich badań jest przepiękność zorganizowana i współpraca państw w zakresie bezpieczeństwa na granicy. W tym roku skupiłam się na omówieniu strategii badawczych i metodologii wykorzystywanych w tych badaniach, a więc najogólniej mówiąc, opisuję jak prowadzę badania w Meksyku i USA, jak prowadzę badania w obszarze ścisłego nadzoru nad danymi, do których dostęp nie zawsze jest łatwy, jak wykorzystuję wyniki tych badań m.in. do zainteresowania dziennikarzy tematyką pogranicza i bezpieczeństwa oraz decydentów po obu stronach amerykańsko-meksykańskiej granicy.

Pani roczna współpraca z WSB ciekawie się rozwija. Razem z dr Pauliną Polko, kierownikiem Katedry Bezpieczeństwa Akademii WSB, podjęłyście wspólne badania naukowe, kiedy poznamy szczegóły?

[CFM] W swojej pracy i ja i dr Polko skupiamy się na bezpieczeństwie i badaniu granic. W jaki sposób myślimy o granicach. Jak rozumiemy proces, który czyni je bezpiecznymi, jednocześnie umożliwiając zgodną z prawem wymianę [graniczną]. Rozmawiamy również o nawiązaniu bardziej stabilnej współpracy pomiędzy moim ośrodkiem [akademickim] a WSB. A dziś, mam nadzieję, że z mojego wykładu doktoranci wynieśli to, co dla nich użyteczne, a także, że konsultacje z doktorantami pomogą im w ich badaniach i to również część efektów [wynikających ze współpracy]. Mam nadzieję, że dr Polko będzie mogła ujawnić niebawem nieco więcej szczegółów.

Chciałabym kontynuować tę wymianę. Wiele się nauczyłam i mam nadzieję, że studenci i profesorowie/wykładowcy z Metropolii również skorzystali z mojej wizyty. Będę zachwycona możliwością powrotu!

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała **Martyna Starc-Jażdżyk**

OPOWIEŚĆ „WIGILIJNA”

Felieton Marcina Barona

W oczekiwaniu na Święta Bożego Narodzenia myślimy o nadchodzącym czasie dzielenia się prezentami czy tradycyjnego polskiego pozostawiania pustego miejsca przy stole. Często bierzemy też udział w mniejszych lub większych inicjatywach charytatywnych lub – szerzej – społecznych. Spróbujmy więc w tym felietonie choć odrobinę przenieść tę świąteczną wspólnotowość na tematy rozwoju metropolitalnego, o których mowa w magazynie.

Truizmem byłoby przywoływanie wcale nie już tak nowych haseł, jak te o potrzebie korzystania, a nie posiadania lub też o społeczeństwie funkcjonującym w sieciach – zarówno tradycyjnych powiązań, jak też tworzonych z wykorzystaniem technologii informatycznych, w tym funkcjonujących wyłącznie w Internecie. Zastanówmy się raczej, na co naprawdę jesteśmy gotowi i co możemy zrobić, by naprawdę „uczłowieczyć” te trendy?

Na przykład – czy znane już dość dobrze schematy współdzielenia, jakimi są rowery i hulajnogi miejskie lub też samochody dostępne na godziny, to tylko chwilowa moda? Czy naprawdę zmieniają nasze przyzwyczajenia, a może po prostu są świetnym produktem, trafiającym w potrzeby wąskiej grupy mieszkańców? Tych, których akurat w danej chwili na to stać, którzy nie muszą przedostać się do pracy na drugi koniec metropolii, którzy nie muszą po drodze „obszkoczyć” przedszkola, szkoły, seniorów, sklepu itd.?

Jakkolwiek nie byłbym fanem takich rozwiązań, wydaje mi się, że zawsze będą one „kwiatkiem do kożucha”, jeśli nie będziemy starali się walczyć o to, by nasze miejsca zamieszkania były po prostu nam przyjazne. Walczyć, ale też zachęcać sąsiadów do tego, by – używając retoryki wigilijnej – usiedli przy naszym lokalnym stole. Modna idea miasta 15-minutowego ma głębokie uzasadnienie. Jeśli jesteśmy u siebie i większość spraw nie tylko możemy, ale też chcemy załatwiać u siebie, to i współdzielenie jest łatwiejsze, sensowniejsze i odarte z niepotrzebnej hipsterskiej, wielkomięskiej etykiety. Wie to każdy, kto choć raz włączył się w jakąś osiedlową lub dzielnicową inicjatywę.

Na co nam ogródki społecznościowe, skwery, świetlice i kluby lokalne, apele o zdrową tkankę małej i średniej przedsiębiorczości, jeśli

skończy się na przecięciach wstęg, hashtagach w mediach społecznościowych... i nieuniknionej frustracji grupy społeczników, że w zasadzie to mało kogo to wszystko obchodzi. Prowadząc liczne warsztaty i spotkania w miastach, często słyszę głosy „żeby nam tylko nie przeszkadzali!”. I po wielu latach takich doświadczeń jestem prawie w stu procentach przekonany o tym, że to złudne podejście. Nieprzeszkadzanie, to również obojętność. A obojętność nie tworzy miasta! Chodzi o to, by mieć odwagę do włączenia się. Nawet jeśli pomysł nie jest idealny, pociąga za sobą jakieś ryzyko, czy też jest proponowany przez osoby, za którymi niekoniecznie poszlibyśmy na koniec świata. Uwaga ta dotyczy nie tylko współmieszkańców, ale również władz lokalnych, które mogą sporo zmienić, z jednej strony wychodząc z gąszczu ram prawnych, a z drugiej schodząc z piedestału i zrzucając wizerunkowe fałbanki.

Zanim więc postawisz na wigilijny stole puste nakrycie, wychył nos z własnego mieszkania, samochodu, profilu społecznościowego i zobacz, jak możesz „współdzielić siebie” w najbliższym otoczeniu. Może pomożesz inicjatorom projektu z budżetu obywatelskiego, załadujesz na ciężarówkę paczki dla potrzebujących pomocy, zrobisz zakupy u lokalnego przedsiębiorcy? Krępujesz się, wstydzisz? Uwierz, nie ma powodu. Oni wszyscy czekają na Ciebie bardziej, niż Ci się wydaje.

I jeszcze jedno. Bycie blisko nie stoi w sprzeczności z miejskością ani metropolitalnością! Jest jej naturalnym, a nawet podstawowym elementem.

Marcin Baron

Autor pracuje w Katedrze Badań Strategicznych i Regionalnych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Specjalizuje się w tematyce powiązań innowacyjności z terytorium. Prowadzi prace nad strategiami i programami rozwoju gospodarczego dużych miast oraz regionów.

METROPOLIA NAUKI

JORDI SAVALL – ŚWIATOWEJ SŁAWY ARTYSTA Z TYTUŁEM DOKTORA HONORIS CAUSA UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO

Fot. Julia Agnieszka Szymala

Nowoczesna Metropolia to także silny ośrodek akademicki, którego potencjał mierzony jest liczbą i jakością uczelni wyższych oraz ich studentów. Dlatego GZM angażuje się – jako współorganizator, partner, patron, promotor – w projekty budujące prestiż i renomę metropolitalnych uczelni.

18 listopada 2021 roku Uniwersytet Śląski w Katowicach nadał najwyższą godność akademicką, tytuł doktora *honoris causa*. Jordi Savallowi, słynnemu katalońskiemu muzykowi i kompozytorowi. „Doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego dla pana Jordiego Savalla wyraża podziw i uznanie wspólnoty akademickiej dla wielkiego humanisty, który ze studiowania i wykonywania muzyki dawnej uczynił narzędzie pokojowego zbliżenia i wzajemnej fascynacji muzyków oraz słuchaczy wielu kultur i narodów” – stwierdził rektor uczelni prof. dr hab. Ryszard Koziołek.

Na dyplomie wręczonym uhonorowanemu napisano, że Jordi Savall to wyjątkowy muzyk i kompozytor, jeden z najwybitniejszych interpretatorów muzyki dawnej, zwłaszcza renesansu i baroku, przedstawiciel autentyczności w wykonawstwie. To instrumentalista, którego twórczość jest źródłem wzruszeń i zachwytów, piękna i uduchowienia. Maestro Savall niestrudzenie udowadnia, że idea uniwersalności kultury przetrwa, zaś muzyka wciąż będzie ludziom służyć swą mądrością, pociechą i radością. „But Jordi Savall is not only an overwhelming artist, he is also constantly working for peace in the world” [Jednak Savall to nie tylko zadziwiający artysta, lecz także działacz na rzecz pokoju na świecie – tłum. L.S.] – odnotował prof. Lorenz Duftschmid, recenzent dorobku Savalla. W 2008 r. J. Savall został mianowany ambasadorem Unii Europejskiej ds. dialogu międzykulturowego i otrzymał tytuł Artysty UNESCO na rzecz Pokoju. Jordi Savall był wielokrotnie odznaczany i nagradzany, w przeszłości uhonorowany również doktoratami *honoris causa* m.in. uniwersytetów w Barcelonie i Bazylei.

Savall to mistrz violi da gamba, którą jest zafascynowany. Ucząc się grać na tym instrumencie, szukał inspiracji i wskazówek m.in. w traktatach historycznych. Jak sam o sobie mówi, jest uparty,

też przez długie lata analizował szczegółowo pisma wybitnego gambisty Antoine'a Forquera, szukając odpowiedzi na pytanie, co znaczy zwrot „L'archet en l'air [Luk w powietrzu]”.

Najważniejszą cnotą muzyki jest to, że stanowi ona „prawdziwą naukę społeczną”. To uniwersalny sposób łączności z innymi i drogowskaz do zrozumienia innych kultur. Wielokrotnie to jedyne, a na pewno wyjątkowe, ponadczasowe, narzędzie komunikacji, nawet z wrogiem

uważa Savall

Rektor UŚ prof. Ryszard Koziołek dziękował Savallowi za to, że od ponad pół wieku pracuje jako „uparty budowniczy mostów ponad murami, wznoszonymi lub naprawianymi przez historię, kultury i politykę” i że jego wcieleniem idei humanistyki jako „pokojowej rozmowy”.

Muzyka uświadamia – stwierdził Savall podczas uroczystości – że nie jesteśmy sami na świecie. Jak podkreślał, największą satysfakcję przynosiło mu zawsze łączenie różnych kultur poprzez muzykę. „Pewne rany, których nie da się zaleczyć w inny sposób, mogą być jednak w jakiś sposób zaleczone muzyką, i to być może jest siłą sztuki” – wskazał.

„Od pierwszego dnia czułem, że muzyka jest najlepszym sposobem komunikacji, dlatego że nie można kłamać muzyką, nie można kłamać w muzyce. Od razu czuje się, gdy muzyk czy śpiewak nie jest autentyczny – natychmiast wiadomo, że nie mówi prawdy” – podkreślił Savall i zwrócił uwagę, że muzyka jest językiem, który nie potrzebuje tłumaczenia. „Muzyka jest sposobem

łączności z innymi, rozumienia innych kultur i czasem jedynym sposobem komunikacji” – mówił, odbierając tytuł.

Promotorem w przewodzie o nadanie Savallowi godności doktora honorowego był prof. dr hab. Adam Dziadek – dziekan Wydziału Humanistycznego, a recenzentami: prof. Lorenz Duftschmid, dr hab. Marcin Trzęsiok, prof. Akademii Muzycznej w Katowicach oraz dr hab. Ireneusz Gielata z UŚ.

Prof. Adam Dziadek w wygłoszonej laudacji przybliżył sylwetkę Savalla.

W jego wielkim dziele łączą się w jedni najcenniejsze idee humanizmu – pokora i pieczołowitość filologa, badającego dawne partytury, otwartość na inne, ściśle powiązana z nią gościnność, która odrzuca bariery i wszelkie uprzedzenia, prawdziwy kult piękna i sztuki, nie tylko muzycznej (...)

wskazał prof. A. Dziadek

Ceremonię połączono z koncertem doktora *honoris causa*, któremu na scenie towarzyszyli David Mayoral i Enrique Solinis. Partnerem wydarzenia stała się Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia.

dr hab. Lucyna Sadzikowska

Uniwersytet Śląski

METROPOLITALNE GRUPY ZAKUPOWE. TERAZ ENERGIA ELEKTRYCZNA I GAZ, A ZA CHWILĘ POJAZDY ELEKTRYCZNE

ROZSTRZYgniĘTE ZOSTAŁY PRZETARGI W RAMACH NOWYCH GRUP ZAKUPOWYCH, KTÓRE MAJĄ DOSTARCZYĆ GMINOM PRĄD ORAZ GAZ NA NAJBliższy OKRES. TRUDNA SYTUACJA RYNKOWA I KONDYCJA FINANSOWA SAMORZĄDÓW WARUNKOWAŁY PODJĘTE DECYZJE.

Fot. z zasobów pexels.com

Grupy zakupowe są dla Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii jednymi z największych przedsięwzięć, zarówno logistycznie, organizacyjnie, jak i finansowo. Rosnące ceny energii elektrycznej oraz gazu nie ułatwiają zadania, polegającego na wspólnym, realizowanym przez kilkadziesiąt podmiotów, zakupie niezbędnych do funkcjonowania dóbr. Wyzwania stojące przed samorządem stały się wyjątkowo duże w mijającym roku.

Otwarcie ofert na dostawę energii, które nastąpiło pod koniec września, zaskoczyło zamawiających. Ceny okazały się bezprecedensowo wysokie, co wywołało dyskusję w gronie zamawiających na temat zasadności rozstrzygnięcia zamówienia. Jednak wszystkie rozważania

nasuwały ten sam wniosek – taniej już nie będzie. W efekcie przetarg na dostawę energii elektrycznej rozstrzygnięto na początku listopada. 115 zamawiających zdecydowało o dostawie 1 TWh (terawatogodziny) energii elektrycznej, o łącznej wartości 597 mln zł.

Przetarg na gaz dla gmin Metropolii rozstrzygnięto 1 grudnia. Grupę utworzyły 32 gminy. Zakupią one łącznie 198,7 GWh gazu, natomiast wartość zamówienia wynosić będzie ponad 84 mln zł. W związku z sytuacją rynkową, zdecydowano o nowej formule realizacji projektu. Zakres postępowania został podzielony na dwie części, w zależności od deklarowanej długości trwania zamówienia. W wyniku tego

podziału, umowy zostaną zawarte na rok lub dwa lata. 15 samorządów zdecydowało się na dwuletnie dostawy w latach 2022–2023. Zakupią one łącznie ok. 97,2 GWh, za kwotę ok. 38 mln zł. Na dostawy gazu w 2022 roku zdecydowało się 17 gmin, które zakupią łącznie ok. 101,5 GWh, za kwotę ok. 46,3 mln zł.

W blokach startowych czeka również wspólne pozyskanie samochodów elektrycznych. Właśnie dobiegają końca rozmowy z gminami w celu powołania przeznaczonej do tego nowej grupy zakupowej. Metropolia pomoże gminom unowocześnić flotę służbowych pojazdów, realizując tym samym wymogi ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych. [PK]

GZM DATA STORE ZMIENIA OBlicZE SAMORZĄDU

PORTAL, KTÓRY METROPOLIA URUCHOMIŁA W 2019 ROKU, TERAZ ZYSKAŁ NOWĄ JAKOŚĆ. OPRÓCZ INFORMACJI DOTYCZĄCYCH DZIAŁALNOŚCI SAMEJ GZM ORAZ GENEROWANYCH PRZEZ METROPOLITALNY TRANSPORT, PLATFORMA WZBOGACIŁA SIĘ O 28 ZBIORÓW GMIN CZŁONKOWSKICH, KTÓRE SĄ ZAANGAŻOWANE W PROJEKT. TO POCZĄTEK NOWEJ HISTORII I ROZWOJU POTENCJAŁU

Otwarte Dane to zagadnienie budzące coraz większe zainteresowanie, zarówno strony samorządowej, władz centralnych, biznesu, nauki, jak i samych mieszkańców. Są one narzędziem w rozwoju stabilnej gospodarki i świadomego społeczeństwa. Dla samorządu to krok w stronę *Smart city*, budowania transparentności i relacji z mieszkańcami. Kierunek otwierania danych publicznych na szczeblu lokalnym i regionalnym, wpisujący się w trend ogólnopolski, wynika z nurtu ogólnosięwiatowego.

Dane to zasób, którego wartość cały czas rośnie, a w ostatnich latach przeżywa bezprecedensowy rozkwit. Żyjemy w czasach, w których informacja – najlepiej taka, którą można łatwo pozyskać, przetworzyć i wykorzystać – jest bardzo cennym towarem.

Obecnie powszechne staje się założenie, że decyzje biznesowe powinny być podejmowane już nie w oparciu o intuicję, a o rzetelne dane i wyliczenia. Taką korzyść daje właśnie otwieranie danych. Zasoby wytwarzane przez jednych (np. samorząd), z chęcią wykorzystają inni, globalny inwestor, mały przedsiębiorca czy społeczność lokalna. Ten mechanizm rozumie Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, która stworzyła jeden z największych portali otwartych danych w Polsce i konkurencyjny w skali całej Europy.

Zainicjowany przed ponad dwoma laty jest na bieżąco wzbogacany. Dotychczas prezentował dane wytwarzane przez Metropolię oraz jej jednostkę budżetową – Zarząd Transportu Metropolitalnego (ZTM). Były to przede wszystkim dane transportowe, których gigabajty są codziennie generowane podczas organizowania lokalnego transportu zbiorowego. Teraz na portalu opublikowane zostały zbiory danych z 28 zaangażowanych w projekt gmin członkowskich GZM. Ich publikację poprzedziły intensywne prace wewnątrz Metropolii oraz konsultacje i zaangażowanie Urzędów Gmin. Udostępnione

zbiory zawierają szeroką paletę informacji: od pozwoleń na budowę, przez ewidencję dróg publicznych, nieruchomości wystawione na sprzedaż, aż po rejestry dotyczące instytucji kultury oraz kluby sportowe. Dodatkowo przygotowane zostały wizualizacje, które w przystępny sposób pozwalają korzystać z danych i właściwie je analizować.

Portal w rozbudowanej wersji dopiero wystartował, więc jest to początek pracy związanej z otwartymi danymi z obszaru Metropolii. Samo zakończenie projektu to wstęp do ambitnej opowieści o tym, jak funkcjonuje samorząd i co oferują zainwentaryzowane dane, które są produktem jego działalności – o niezbadanym dotąd potencjale. Portal GZM-u może zostać powiększony o kolejne gminy członkowskie oraz rozwijany o inne rodzaje danych. Być może w niedalekiej przyszłości będzie to nie tylko trend, a konieczność.

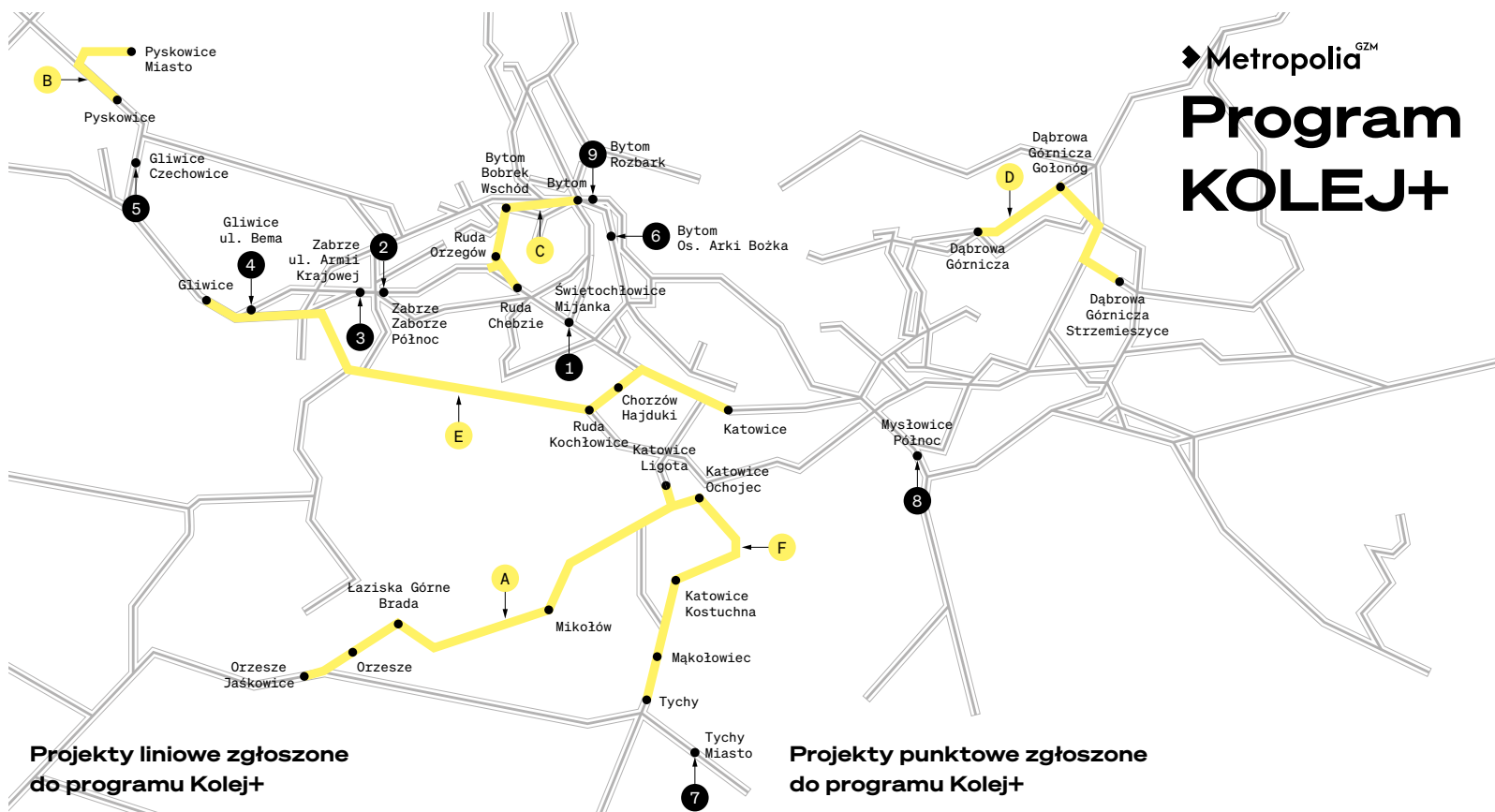

Paweł Krzyżak

Zastępca Dyrektora Departamentu Projektów i Inwestycji

NOWE TORY I PRZYSTANKI KOLEJOWE. 13 PROJEKTÓW Z GZM W PROGRAMIE KOLEJ+

WSZYSTKIE ZGŁOSZONE PROJEKTY - DOTYCZĄCE MODERNIZACJI ISTNIEJĄCYCH LINII KOLEJOWYCH, BUDOWY NOWYCH LINII I NOWYCH PRZYSTANKÓW - WPISUJĄ SIĘ W KONCEPCJĘ KOLEI METROPOLITALNEJ. GZM SFINANSUJE WYMAGANY WKŁAD WŁASNY.

W listopadzie br. złożonych zostało 13 projektów, tzw. Wstępnych Studiów Planistyczno-Prógностycznych w ramach rządowego Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej Kolej+ do 2028 roku. Przygotowania dokumentacji do drugiego etapu naboru trwały pół roku. W tym czasie wykonawca prac studialnych, firma Databout (wyłoniona w wyniku przetargu ogłoszonego przez GZM) przeprowadziła inwentaryzację wszystkich wnioskowanych linii i obiektów. W ramach opracowania wniosków wykonane zostały analizy: ruchu, przepustowości, wpływu na otoczenie, środowiskowe, wodne, rozkładów jazdy. Przeprowadzone zostały również konsultacje z miastami – partnerami projektów oraz ich mieszkańcami (w badaniach opinii mieszkańcy wypełnili ponad 1400 ankiet). Prace były prowadzone pod nadzorem Departamentu Komunikacji i Transportu

Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz przedstawicieli zarządcy infrastruktury kolejowej, tj. PKP PLK SA. Obie instytucje na bieżąco zgłaszały uwagi, opiniowały etapy prac i monitorowały przebieg projektu.

Warto przypomnieć, że zgłoszone projekty mają łączną wartość ok. 1,5 mld zł, co do której PKP PLK SA oczekuje deklaracji wkładu własnego ze strony miast i gmin na poziomie co najmniej 15%. W większości projektów wkład własny samorządów będzie finansowany przez GZM, natomiast w przypadku jednego z nich – wspólnie z Województwem Śląskim. Budżet całego programu to 6,5 mld zł, podczas gdy z całego kraju deklarowanych jest łącznie ponad 40 wniosków o sumarycznej wartości ok. 16,5 mld zł. Oznacza to, że z terenu metropolitalnego oraz pozostałej części województwa śląskiego zgłaszanych jest ok. 1/3 wszystkich wniosków w Polsce.

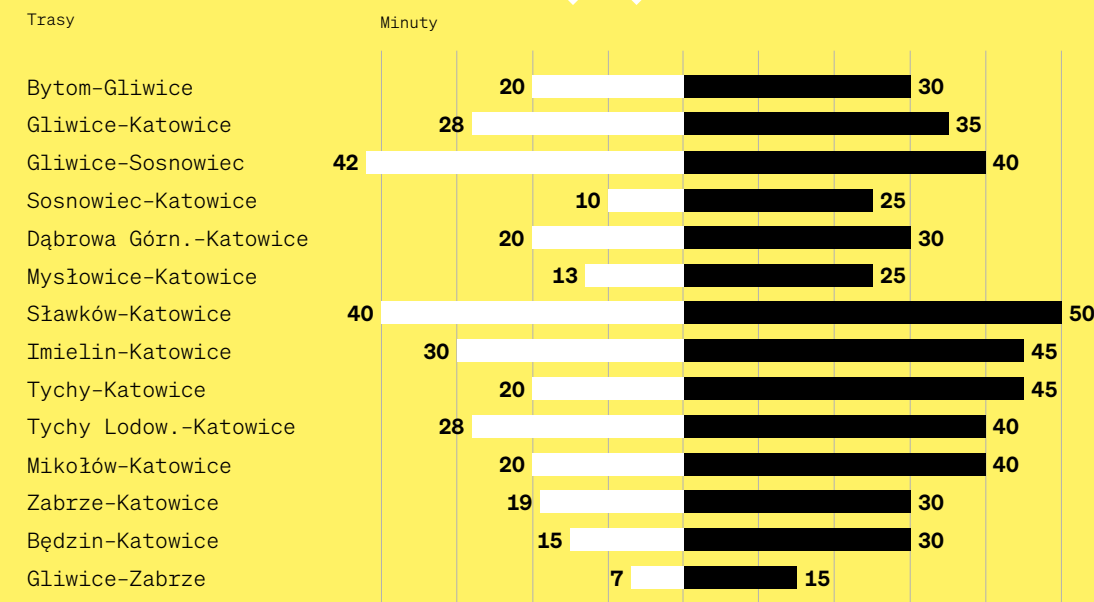
Rezultaty oceny przedstawionych projektów oraz ich pozycję w ogólnopolskim rankingu poznamy pod koniec I kwartału 2022 r. Musimy pamiętać, że zgłaszane przy współudziale GZM projekty będą porównywane z innymi, które np. przewidują budowę zupełnie nowych linii kolejowych (np. Kraków-Olkusz) i jako takie mogą uzyskać najwięcej punktów oceny. Projekty, które zostaną zrealizowane w ramach Programu Kolej+, wpiszą się w plany rozwoju kolei metropolitalnej.

Wojciech Dinges

Zastępca Dyrektora Departamentu Komunikacji i Transportu Wydział Kolei Metropolitalnej

POCIĄGIEM NAWET DWA RAZY SZYBCIEJ NIŻ SAMOCHODEM. TO MOŻLIWE... JUŻ DZIŚ

źródło: Departament Komunikacji i Transportu GZM

POCIĄGI JUŻ TERAZ SĄ BEZKONKURENCYJNE POD WZGLĘDEM CZASU PRZEJAZDU

Nie stój w korkach. Czas to pieniądz.

Potrzebujesz więcej powodów by wsiąść do pociągu?

→ NOWY ROZKŁAD JAZDY OD 12 GRUDNIA

Dzięki dofinansowaniu Metropolii do rozkładów powracają pociągi relacji Gliwice-Bytom. Trasę przejeździesz w dwadzieścia minut. Zwiększamy też dwa razy liczbę kursów na trasie Katowice-Ślawków.

→ ZINTEGROWANY BILET 24H + KOLEJ

Za 15 zł możesz jeździć przez całą dobę (24 godziny) dowolnymi autobusami, tramwajami i trolejbusami ZTM oraz pociągami Kolei Śląskich. Bilet dobowy bez limitu przejazdów, ulgowy w cenie 7,50 zł.

Bilet dobowy kupisz m.in.:

- w automacie biletowym
- w aplikacji mobilnej Mobilny ŚKUP, moBILET, mPay, Jakdojadę, SkyCash

→ METROBILET

Jeśli jeździsz częściej, możesz kupić zintegrowany bilet – pociąg, autobus, tramwaj, trolejbus – na 30 dni (bilet dostępny w 7 wariantach, patrz str. 15)

KOLEJ METROPOLITALNA - TO NASZ CEL

Utworzą ją:

- nowe połączenia kolejowe
- nowe przystanki
- pociągi jeżdżące co 15 minut na najważniejszych trasach

Tu poznasz koncepcje i plany budowy Kolei Metropolitalnej:

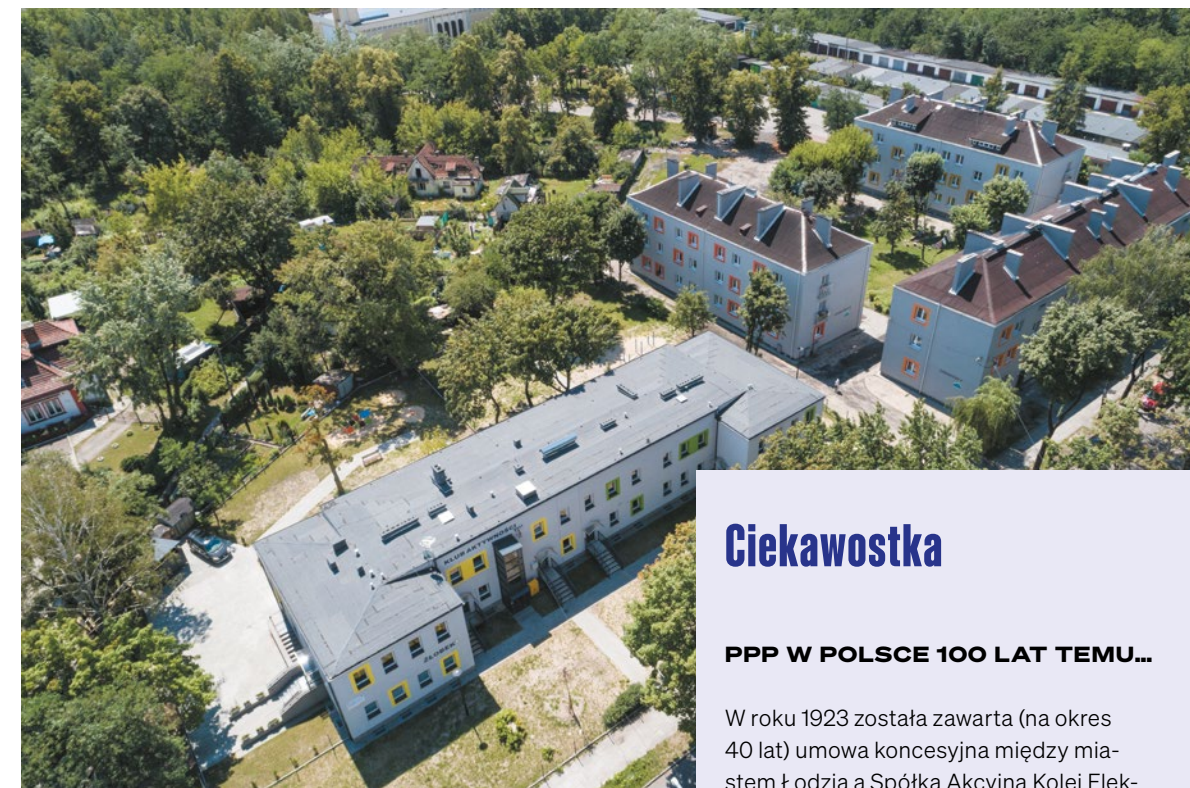
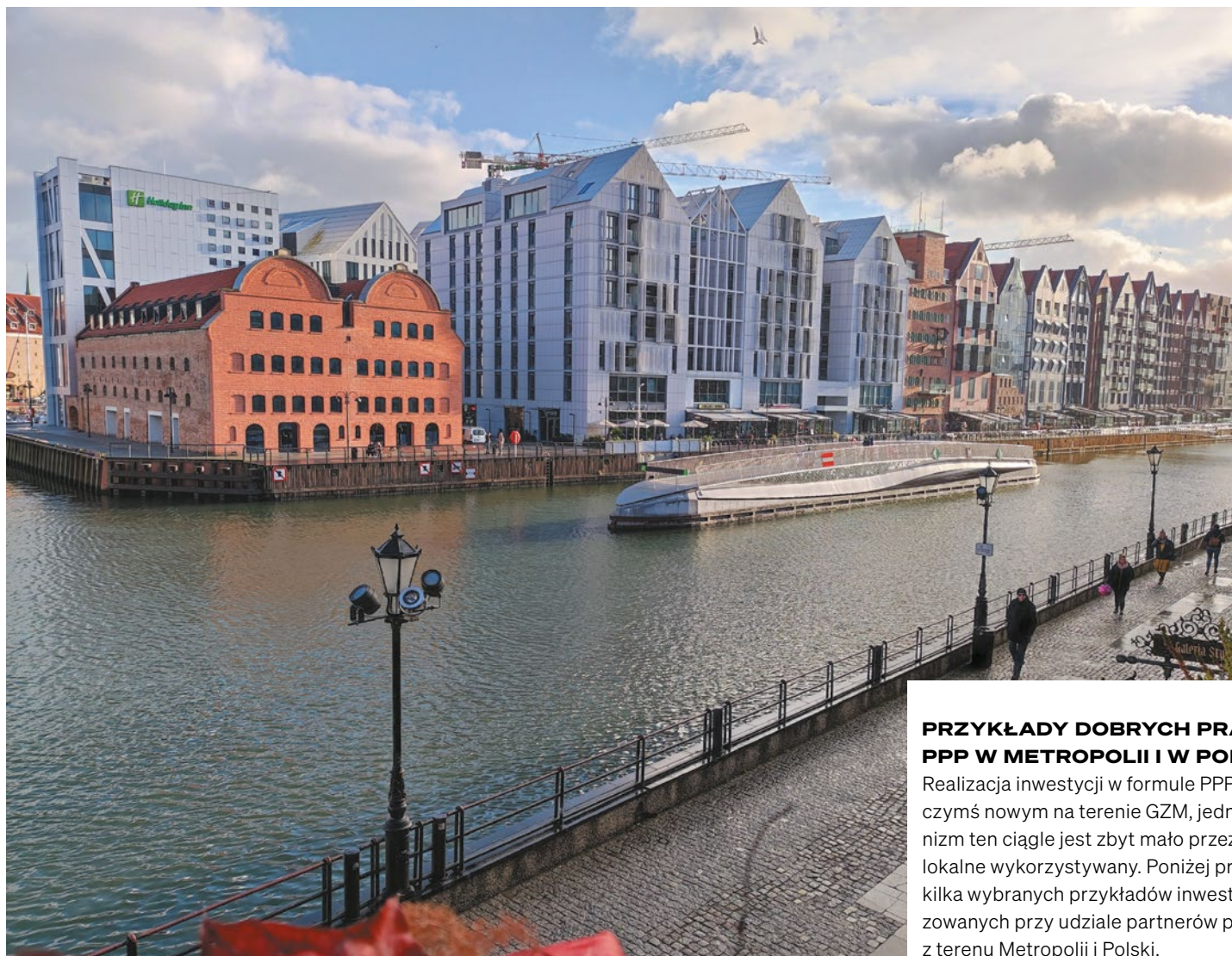
PLATFORMA DOBRYCH PRAKTYK

CZYM JEST PPP CZYLI O WSPÓŁPRACY SEKTORA PRYWATNEGO I PUBLICZNEGO W REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH

PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE [PPP] JEST POWSZECHNIE NA ŚWIECIE STOSOWANĄ, SKUTECZNĄ I EFEKTYWNĄ METODĄ ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH.

Wyspa Spichrzów w Gdańsku.
Fot. Joanna Mękal

→ Osiedle Juliusz w Sosnowcu.
Fot. UM Sosnowiec

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK PPP W METROPOLII I W POLSCE

Realizacja inwestycji w formule PPP nie jest czymś nowym na terenie GZM, jednak mechanizm ten ciągle jest zbyt mało przez samorządy lokalne wykorzystywany. Poniżej prezentujemy kilka wybranych przykładów inwestycji, zrealizowanych przy udziale partnerów prywatnych z terenu Metropolii i Polski.

OSIĄGNIĘCIE OSZCZĘDNOŚCI ZUŻYCIA ENERGII ELEKTRYCZNEJ OŚWIETLENIA ULICZNEGO W GMINIE RADZIONKÓW

Przedmiotem projektu było opracowanie dokumentacji projektowej oraz wymiana oświetlenia ulicznego w Gminie Radzionków, wraz z utrzymaniem sieci oświetleniowej przez okres 10 lat i sprzedażą energii elektrycznej do oświetlenia ulicznego. W wyniku przeprowadzonej inwestycji gmina otrzymała nowoczesny system drogowego oświetlenia ledowego, osiągnęła oszczędności kosztów zużycia energii elektrycznej, modernizację i unowocześnienie oświetlenia ulicznego, redukcję emisji CO2 oraz inteligentny system sterowania oświetleniem ulic. Projekt przyczynił się do polepszenia kwestii bezpieczeństwa na drogach, zarówno kierowców jak i pieszych, poprzez zwiększenie widoczności oraz doświetlenie przejść dla pieszych.

ENERGOMODERNIZACJA BUDYNKÓW OSIEDLA JULIUSZ W SOSNOWCU

Inwestycja miała na celu energomodernizację 22 budynków mieszkalnych oraz budynku żłobka, będących w zasobach Miejskiego Zakładu Zasobów Lokalowych. Projekt polegał na wykonaniu i zarządzaniu wewnętrzną siecią grzewczą centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, zintegrowaną w ramach jednego systemu

automatycznego sterowania gospodarką ciepłą. **Był to pierwszy w Polsce projekt PPP, który dotyczył energomodernizacji budynków mieszkaniowych.** Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy jakości i komfortu życia mieszkańców dzięki oszczędnościom i optymalizacji zużycia energii oraz do poprawy jakości powietrza i redukcji niskiej emisji na terenie miasta. Inteligentny, zintegrowany system zarządzania ciepłem zapobiega przegrzewaniu lub wychładzaniu się budynków.

ZAGOSPODAROWANIE PÓŁNOCNEGO CYPLA WYSPI SPICHRZÓW W GDAŃSKU

Celem inwestycji jest kompleksowe zagospodarowanie i zabudowa nieruchomości na obszarze północnego cypla Wyspy Spichrzów. Projekt zakłada stworzenie reprezentatywnej zabudowy stanowiącej architektoniczno-funkcjonalną wizytówkę Gdańska. Celem jest również odbudowa infrastruktury drogowej i sieciowej, budowa licznych obiektów użytku publicznego oraz wkomponowanie obiektów zabytkowych w nową zabudowę. Rewitalizacja tego terenu przyczyni się do ochrony zabytków oraz dziedzictwa historycznego, a jednocześnie pobudzi do życia ceną przestrzeń w historycznym centrum miasta. Gmina, jako wkład własny do przedsięwzięcia, przeniosła na rzecz partnera prywatnego własność nieruchomości, której wartość określona została w oparciu o operat szacunkowy. Ważnym elementem wzajemnych rozliczeń, jest transfer unikalnych nieruchomości na rzecz partnera prywatnego w zamian za realizację przez niego infrastruktury publicznej koniecznej dla przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

BUDOWA WIELOKONDYGNACYJNEGO PARKINGU PODZIEMNEGO NA PLACU MIKOŁAJA KOPERNIKA

Ciekawostka

PPP W POLSCE 100 LAT TEMU...

W roku 1923 została zawarta (na okres 40 lat) umowa koncesyjna między miastem Łodzią a Spółką Akcyjną Kolei Elektrycznej Łódzkiej, dotycząca rozbudowy i eksploatacji sieci tramwajowej w Łodzi. Gdy przestudiuje się wspomnianą umowę, odnosi się wrażenie, że jest to wręcz przykładowy wzorzec umowy partnerstwa publiczno-prywatnego. Niestety, wybuch II wojny światowej przerwał realizację umowy (umowa była realizowana przez 18 lat). Zawierała ona szereg elementów, które świadczą o jej dojrzałości nie tylko jak na owe czasy – ustalone zostały bowiem m. in. zasady określania taryf przewozowych, zasady budowania i eksploatacji trakcji, system kar w przypadku niewywiązania się z umowy czy też kwestie podatkowe i ubezpieczeniowe.

W OPOLU, WRAZ Z ZAGOSPODAROWANIEM POWIERZCHNI PLACU

Projekt polegał na zaprojektowaniu, budowie, sfinansowaniu, wieloletnim zarządzaniu oraz utrzymaniu obiektów i infrastruktury wytworzonej parkingu podziemnego na placu Mikołaja Kopernika w Opolu, wraz z zagospodarowaniem powierzchni placu. Do zadań partnera prywatnego należało sfinansowanie budowy wielopoziomowego parkingu oraz zagospodarowanie placu nad parkingiem, wraz z przebudową infrastruktury w zasięgu parkingu, a następnie utrzymanie i zarządzanie obiektem przez okres 30 lat. Partner prywatny otrzymał na własność nieruchomości objętą prawem do zabudowy obiektem handlowym i/lub usługowym, dzięki czemu może pobierać przychody, zarówno z obiektu handlowo-usługowego, jak i z eksploatacji parkingu. Dzięki inwestycji miasto zyskało zmodernizowany budynek, z licznymi punktami usługowymi, podziemny parking a także teren eventowo-rekreacyjny ze strefą zieleni, instalacjami wodnymi oraz miejscem na wydarzenia miejskie.

Wiele krajów świadomie używa tego instrumentu, opracowując i wdrażając programy stosowania PPP w sektorach usług edukacyjnych, transportowych, zdrowotnych, komunalnych, zwiększających bezpieczeństwo (np. armia czy więznictwo) czy kulturowych. Liderem w Europie jest Wielka Brytania (przede wszystkim w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, transportu i rewitalizacji miast), Francja (szpitale), Niemcy (obiekty użyteczności publicznej), Holandia (rewitalizacja), Hiszpania i Irlandia (infrastruktura drogowa).

UMIĘJĘTNOŚCI I KAPITAŁ SEKTORA PRYWATNEGO W ZASIĘGU SAMORZĄDÓW

Podstawową zaletą PPP jest wykorzystywanie umiejętności, potencjału i doświadczenia sektora prywatnego w celu podnoszenia standardu usług publicznych. Pozyskanie dodatkowego kapitału i delegowanie do prywatnych firm ryzyka, zwiększa efektywność realizacji zadań publicznych. Jednocześnie odpowiedzialność za poziom i jakość świadczonych usług pozostaje po stronie publicznej, co pozwala na zachowanie wysokiego poziomu dostępności do nich.

Zgodnie z obowiązującymi w Unii Europejskiej regulacjami, odpowiedni podział ryzyk między partnerami PPP, pozwala na uniknięcie obciążania budżetów publicznych, mimo podejmowania przez

partnera publicznego – w stosunku do partnera prywatnego – zobowiązań finansowych. W sytuacji konieczności wprowadzenia oszczędności w finansach publicznych, jest to dodatkowy argument (obok większej efektywności wynikającej z samej formuły współpracy), przemawiający za działaniami prowadzącymi do upowszechnienia realizacji inwestycji w formule PPP w naszym kraju.

Na polskim rynku PPP brak jest niestety projektów realizowanych przez podmioty publiczne szczebla centralnego. Na 160 zrealizowanych przez samorząd terytorialny inwestycji przypada tylko jedna szczebla krajowego (siedziba Sądu Rejonowego w Nowym Sączu). Zainteresowanie realizacją inwestycji przy udziale partnerów prywatnych jest szczególnie istotne w świetle przyjęcia rządowego programu Polski Ład, programu, który poprzez zmiany systemu opodatkowania osób fizycznych mocno obniża poziom dochodów własnych samorządu terytorialnego. Może się zatem okazać, że jednym ze skutecznych sposobów sprostania oczekiwaniom społeczności lokalnych w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych jest skorzystanie z kapitału (i umiejętności) sektora prywatnego. Oczywiście partnerstwo publiczno-prywatne nie jest żadnym panaceum, ale może okazać się pozytywną odpowiedzią na wyzwania polegające na dostarczaniu wysokiej jakości usług publicznych w dobie

ograniczonych środków publicznych i dodatkowo kurczących się wpływów podatkowych.

W ramach projektu Budowa Platformy Dobrych Praktyk odbyło się kolejne spotkanie dla gmin członkowskich GZM, w trakcie którego eksperci Fundacji Centrum PPP podzielnili się z uczestnikami spotkania swoją wiedzą i doświadczeniem na temat partnerstwa publiczno-prywatnego.

dr Irena Herbst

Ekonomistka specjalizująca się w finansowaniu inwestycji i ekonomice budownictwa

Bartosz Mysiorski

Prezes Zarządu Fundacji, specjalista z zakresu zarządzania projektami PPP

Z cyklu: Niespieszne wędrowanie po Metropolii

ŚWIĄTECZNE KLIMATY

„WITAJ! NARODOM MIEJSKIM PORA BŁOGA” – PISAŁ SAM ADAM MICKIEWICZ W JEDNYM Z NIELICZNYCH WIERSZY NA TEMAT ZIMY (CO CIEKAWIE PIERWSZY OPUBLIKOWANYM), W KTÓRYM EWIDENTNIE SZUKA... POZYTYWÓW ZIMY W MIEŚCIE. ODWAŻNIE? CZY PRAGMATYCZNIE?

Fot. UM Zabrze

TURYSTYKA. CZAS WOLNY

Mieszkamy w wielkiej konurbacji, wobec tego krajobraz miejski wokół nas dominuje. Gdy na chwilę zasypia przyroda i kurczy się zasób inspiracji do spędzania czasu w zielonych enklawach Metropolii, wiele osób będzie szukać świątecznego i przedświątecznego klimatu... wokół siebie. Od przestrzeni miejskich po domowe zacisze.

Skupmy się jednak głównie na tych pierwszych, bo te drugie zapewne każdy woli komponować po swojemu.

Iluminacje, kolory, coś dla ducha, coś dla kulturalnej głowy... Oto miejsca, wydarzenia i inspiracje na klimatyczne spędzenie czasu w ten wyjątkowy okres w roku w najbliższej okolicy. Święta Bożego Narodzenia w Metropolii mogą być kolejnym przyjemnym momentem w roku, tylko warto wiedzieć gdzie szukać pomysłów.

• Szopka Bożonarodzeniowa w Katowicach-Panewnikach

Południowa dzielnica Katowic od wielu lat stanowi najciekawszy i przesycony świąteczną tradycją punkt na bożonarodzeniowej mapie Górnego Śląska. Szopka w bazylice franciszkanów w Panewnikach to jedna z największych szopek w całej Polsce. Budowana co roku, m.in. z pomocą beskidzkich górali i mistrzów rzeźbiarskich, zajmuje główny ołtarz oraz nawy boczne w bazylice – to łącznie imponujące 600 m kw. powierzchni.

Wśród wystroju szopki nie brakuje śląskich elementów kulturowych jak np. sylwetka kopalnianej wieży szybowej. Spośród ponad 100 figur w szopce uwagę zwracają szczególnie te, wielkością zbliżone do człowieka. Zupełnie inaczej spojrzysz na nie, gdy pozna się fakt, iż niektóre mają... ponad 100 lat.

Słynna panewnicka szopka, o której powstają nawet filmy dokumentalne (m.in. Magdaleny Piekorz), odsłaniana jest w noc wigilijną i oprócz końca grudnia, można ją też oglądać w styczniu. Najlepiej łącząc ze zwiedzaniem zabytkowej panewnickiej kalwarii.

DOJAZD ZTM:
PRZYSTANEK „PANEWNIKI BAZYLIKA” - 12, 13, 36, 48, 51, 154, 292, 657, 657N, 905N, 912, 913

Fot. UM Zabrze

• Ogród Świąteł w Zabrze-Maciejowie

Nowość i świeża inicjatywa w Zabrze. W mieście od lat zachwycają barwne i bogate iluminacje wzdłuż ul. Wolności, jednakże w tym sezonie warto zajrzeć do graniczącej z Gliwicami dzielnicy Maciejów.

Konkretnie do Kąpieliska Leśnego w Zabrze-Maciejowie, które w części zamieniło się w... baśniowy park świąteł. Jego motywem przewodnim jest Kraina Lodu i Królowa Śniegu, zaś największą atrakcją multimedialna "kryształowa komnata". W tej 10-metrowej instalacji można podziwiać świetlny-muzyczny spektakl. Zainteresowanie najmłodszych – gwarantowane. Obiekt przyjmować ma gości nawet do lutego.

DOJAZD ZTM:
PRZYSTANEK „MACIEJÓW PESTALOZZIEGO” - 156

Fot. Monika Stolarska

• Teatr Zagłębia i spektakl „Opowieść Wigilijna”

Udekorowane w wielu kolorach centrum Sosnowca (zwłaszcza okolice Urzędu Miasta) przyciągnąć może z powodów świąteczno-kulturalnych. Mowa o granym w tutejszym „Teatrze Zagłębia” w grudniu i styczniu spektaklu „Opowieść Wigilijna” w opracowaniu Szymona Adamczaka i Justyny Łagowskiej.

Ta pełna ciepła, wrażliwości i mądrości historia, która nigdy się nie starzeje, to jedno z najsztywniejszych dzieł, kojarzących się bezpośrednio z tym magicznym okresem w roku.

Na dodatek warto dopisać, że 19 grudnia, po spektaklu odbędą się specjalne warsztaty z cyklu „Akademia Wyobraźni”, przeznaczone dla rodziców z dziećmi. Podczas spotkania twórcy chcą przekonać w formie zabaw teatralnych dla rodziców z dziećmi, że teatr jest dla każdego.

DOJAZD ZTM:
PRZYSTANEK „SOSNOWIEC WSPÓLNA” - 34, 106, 150, 835, 926

Fot. Krzysztof Malinowski

• Jarmarki świąteczne

Nieodłącznym elementem grudniowego krajobrazu naszych miast i miasteczek są bożonarodzeniowe jarmarki. Warto tam zajrzeć w poszukiwaniu prezentów i przysmaków na świąteczny stół, ale także, by poczuć pełen magii klimat tych najpiękniejszych świąt w roku.

Katowice i **Gliwice** zapraszają w grudniu na swoje pięknie udekorowane Rynki, a w **Tychach** jarmark odbędzie się na rozświetlonym Placu Baczyńskiego, a w **Zabrze** na Placu Wolności. **Chorzów** także oczaruje nas świąteczną atmosferą na Rynku. Wszędzie będą bajkowo przystrojone choinki, stragany pełne świątecznych ozdób i pięknego rękodzieła, wiele regionalnych, pysznych produktów; na dzieci czekają karuzele, można także, na specjalnych warsztatach, nauczyć się zdobić pierniki albo pięknie pakować prezenty. A wszystko w oprawie kolorowych świąteł i radosnej, świątecznej muzyki.

Fot. z arch. Parku Śląskiego

• Świąteczny Park Śląski i ZOO

Co roku pracownicy Parku Śląskiego starają się, by zrobiło się w nim bardzo świątecznie. Bożonarodzeniowe ozdoby wiszą przy głównych alejkach, m.in. na alei Żyrafy oraz przed halą wystaw „Kapelusz”, gdzie tradycyjnie staje świąteczna bombka, idealna do zrobienia sobie pamiątkowego zdjęcia.

Przed główną bramą Śląskiego Ogrodu Zoologicznego stoi sporych rozmiarów ozdobiona i podświetlana choinka, jednakże jedną z najdłuższych tradycji stanowi żywa szopka w śląskim ZOO.

We wnętrzu szopki, gotowej zazwyczaj od około 20 grudnia, oprócz naturalnej wielkości figur Świętej Rodziny i trzech króli, zobaczyć można żywe zwierzęta – mieszkańców zoo i tych, które kojarzymy z bożonarodzeniowych stajenek. To idealny czas na wizytę w gronie rodzinnym, tym bardziej, że w tym okresie Ogród Zoologiczny ma w zwyczaju ustalać promocyjne ceny biletów.

DOJAZD ZTM:
PRZYSTANEK „PARK ŚLĄSKI WEJŚCIE GŁÓWNE”, TRAMWAJE: 06, 11, 19, 23

Marcin Nowak

Bytomianin. Geograf, dziennikarz i podróżnik. Absolwent i nauczyciel akademicki Wydziału Nauk Przyrodniczych UŚ. Autor książek: „Podróżuj Lepiej” i „Podróżuj Blżej”.

TURYSTYKA. CZAS WOLNY

NR 9 GRUDZIEŃ 2021/STYCZEŃ 2022

PODRÓŻUJ Z GŁOWĄ

Podręczny słowniczek
dla pasażerów ZTM

Codziennie do dyspozycji pasażerów jest 1500 autobusów, tramwajów i trolejbusów, kursujących pod szyldem ZTM. W sumie 460 linii obsługuje ok. 7 000 przystanków na terenie 56 miast i gmin o powierzchni ok. 3 678 km kw.

Fot. Robert Kwiatek

CO WARTO WIEDZIEĆ PODRÓŻUJĄC KOMUNIKACJĄ NA TERENIE GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII?

rozkład jazdy

→ **Gdzie znaleźć informacje dotyczące rozkładów jazdy i zmian w komunikacji?**

Pasażerowie, planując podróż, mogą sprawdzić rozkłady jazdy i komunikaty dotyczące planowanych zmian w komunikacji na stronie: rj.metropoliaztm.pl. Można to zrobić również z pomocą naszej aplikacji „Mobilny ŚKUP”. Informacje zamieszczane są także na przystankach, a najaktualniejsze, na profilu „ZTM-Alert” w mediach społecznościowych. Do dyspozycji pasażerów jest także bezpłatna i czynna przez 24 godziny 7 dni w tygodniu infolinia pod numerem telefonu: 800 16 30 30.

bilety

→ **Jakie bilety obowiązują w transporcie zbiorowym ZTM?**

Podróżni mają do dyspozycji szereg biletów w wersji elektronicznej i papierowej. Jednorazowe bilety dostępne są w wersji strefowo-czasowej (o nazwach: 1m/20min, 2m/40min, Sieć/90min) i odległościowej (zakres obowiązywania to od 1 km do ponad 20 km). Bilety średniokresowe to bilety dzienne (ważne do godziny 23:59 tego samego dnia) i 24-godzinne (o nazwie: 24h+Kolej, ważne przez 24 godziny). Z kolei bilety długookresowe obowiązują przez 7, 30, 90 i 180 dni (na terenie wybranej gminy, dwóch gmin lub na całej sieci ZTM). Można również skorzystać z biletów wieloprzejazdowych (o nazwach: W-20, W-40, W-80), grupowych oraz zintegrowanych z kolejami.

bilet zintegrowany

→ **Czym cechują się bilety zintegrowane z kolejami?**

Bilety zintegrowane umożliwiają pasażerom większy wybór środków transportu – można z nimi jednocześnie podróżować komunikacją ZTM (autobusami, tramwajami, trolejbusami), Kolejami Śląskimi, a w przypadku wybranych biletów, również pociągami POLREGIO. W sumie pasażerowie mają do wyboru bilety całodobowe (24h+Kolej) oraz miesięczne Metrobilet. Te ostatnie dostępne są w 7 wariantach – „Strefa Katowice”, strefy kolorowe: „Żółty”, „Czerwony”, „Zielony”, „Niebieski”, „Pomarańczowy” oraz Strefa „Cała Metropolia”. Pasażerowie mogą podróżować również z biletami zintegrowanymi, emitowanymi przez Koleje Śląskie. Są to bilety jednorazowe i miesięczne, w ramach „Taryfy Pomarańczowej”, a także bilety z ofert: „Superbilet”, „Superpakiet miesięczny KŚ+ZTM”, „Superbilet 24 Strefa M”, „Silesia 24”, „Silesia Duo”, „EuroSilesia 24” i „EuroSilesia Duo”.

bilet elektroniczny

→ **Gdzie można zakupić bilety na autobus, tramwaj, trolejbus a nawet pociąg?**

Zachęcamy do korzystania z biletów elektronicznych przez aplikacje mobilne – w szczególności naszą autorską aplikację „Mobilny ŚKUP”, czy inne, zewnętrzne takie jak: Skycash, mPay, moBilet i jakdojade. Bilety elektroniczne są również dostępne przez Internet na Portalu Klienta pod adresem: <https://portal.kartaskup.pl>. Można skorzystać z płatności zbliżeniowej kartą bankową w pojazdach na terenie Tychów (wkrótce również w liniach metropolitalnych). Bilety elektroniczne, a także papierowe są również dostępne w automatach biletowych i w punktach stacjonarnych.

bagaż

→ **Czy zabierając w podróż zwierzę bądź bagaż, należy wnieść za nie opłatę?**

Pasażerowie przewożą zwierzęta domowe oraz bagaż bez dodatkowych opłat. Zabierając zwierzę w podróż trzeba jednak pamiętać o wspólnym bezpieczeństwie oraz zachowaniu zasad jego przewozu. Psa trzymamy na smyczy i zakładamy mu kaganiec, powinniśmy mieć przy sobie także dokument poświadczający aktualne, obowiązujące szczepienia. W przypadku psa asystującego potrzebny jest specjalny certyfikat i uprząż – zwierzak nie musi jednak posiadać ani kagańca ani smyczy. Małe zwierzęta domowe powinno się trzymać w koszach, transporterach lub klatkach. Dodatkowo zwierzęta nie powinny utrudniać przejścia, narażać na szkodę mienia i współpasażerów ani być umieszczane na siedzeniach w pojazdach.

zguba

→ **W jaki sposób można odzyskać pozostawiony bagaż w pojeździe?**

Najszybszą drogą jest bezpośrednie skontaktowanie się z operatorem obsługującym linię, w której pozostawiono przedmiot. Przydatne informacje, takie jak numer telefonu i adres przewoźnika, można sprawdzić na stronie rj.metropoliaztm.pl w zakładce Operatorzy. Jeśli pasażer nie wie, który operator obsługuje daną linię, może to sprawdzić na ww. stronie, wystarczy wybrać konkretny numer linii (informacja o przewoźniku dostępna jest u dołu strony).

mandat

→ **Za co pasażer może otrzymać opłatę dodatkową, czyli tzw. mandat i jaka jest jego wysokość?**

Najczęściej podróżujący otrzymują tzw. wezwanie do uiszczenia opłaty dodatkowej z powodu jazdy komunikacją miejską bez ważnego biletu, odpowiedniego dokumentu przewozu lub dokumentu poświadczającego uprawnienie do ulgowego przejazdu. Jeśli pasażer wnieśli opłatę bezpośrednio podczas kontroli biletów, gotówką lub za pomocą karty płatniczej, wówczas kwota mandatu będzie znacznie niższa. Opłata za przejazd bez ważnego biletu lub odpowiedniego dokumentu przewozu, ale opłaconą u kontrolera wynosi 120 zł. Im dłuższy termin zapłaty, tym wyższa kwota – 155 zł lub nawet

200 zł. Warto więc wносить opłatę jak najszybciej i wiedzieć, że jeśli w ciągu roku pasażer nie uiszczy dwóch należonych opłat dodatkowych i podróżuje po raz trzeci bez ważnego biletu, popełnia wykroczenie, tzw. szalbierstwo.

ulgi

→ **Komu przysługują przejazdy darmowe?**

Bezpłatnie mogą podróżować m.in. dzieci i młodzież od 7. do 16. roku życia, jeśli mieszkają lub są zameldowane na terenie gmin wchodzących w skład Metropolii, a także dzieci i młodzież z niepełnosprawnością, do ukończenia 18. urodzin. Za darmo komunikacją mogą jeździć także osoby niewidome i ociemniałe, całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji lub uznane za niepełnosprawne w stopniu znacznym. Bezpłatna komunikacja ZTM przysługuje również osobom, które ukończyły 70. rok życia. Wszystkie informacje dotyczące przysługujących ulg można znaleźć na stronie: www.metropoliaztm.pl w zakładce „Taryfa przewozu”.

M2GOinfo

→ **Gdzie sprawdzić położenie i rzeczywisty czas odjazdu pojazdu?**

W specjalnej aplikacji „M2GOinfo”, która przedstawia lokalizacje wszystkich przystanków z rzeczywistym czasem odjazdu pojazdów oraz możliwością śledzenia ich aktualnego położenia na mapie. Wspomniane funkcje dostępne są również na stronie sdip.metropoliaztm.pl. Dodatkowo rzeczywisty czas odjazdu pojazdu można sprawdzić za pośrednictwem map Google i na elektronicznych tablicach zlokalizowanych przy przystankach – obecnie jest ich około 500.

nowości

→ **Jakie nowości czekają na pasażerów?**

Już w styczniu, na wybranych liniach „M” będziemy mogli płacić bezgotówkowo za bilety w pojazdach, dzięki nowoczesnym urządzeniom – kasownikom wyposażonym w czytniki kart EMV, które dotychczas były dostępne tylko w pojazdach na obszarze tyskim. Nowy standard przewiduje wyposażenie każdego pojazdu w nowoczesny kasownik umożliwiający zakup biletów za pomocą kart ŚKUP oraz kart płatniczych, a także dodatkowe ergonomiczne kasowniki pomocnicze do postugiwania się kartą ŚKUP. Tym samym płatność za przejazd w pojeździe będzie możliwa przy użyciu zbliżeniowych kart płatniczych, kart ŚKUP oraz aplikacji dostępnych na urządzenia mobilne. Inną nowością są sukcesywnie zamieszczane specjalne naklejki z kodem QR, z informacją napisaną alfabetem Braille'a, umieszczone na rozkładach jazdy na słupkach przystankowych. Użycie kodu QR przenosi do rozkładu jazdy znajdującego się na stronie internetowej ZTM.

Justyna Gawron

Zarząd Transportu Metropolitalnego

Specjalna oferta ZTM

dla pracodawców i pracowników

**Chcesz mniej płacić za bilet?
Zapytaj w swojej firmie, czy znają program ZTM.**

- **do 10% tańsze bilety**
- **bilety okresowe zdalnie kodowane
na karcie ŚKUP**

Informacje: www.metropoliaztm.pl

O ZTM - oferta dla pracodawców

**Zarząd
Transportu
Metropolitalnego**

**Szczegóły
programu:**

